

Universal Declaration of Human Rights - Yukagir ()

Эльилъэ истачийаа

Көдөҥ тэн - ныйдигэ бандьэ паравааньэрэн түдэ чүндэн ныйдбылэк эннулгинь-мэдьуолнуни. Көдөҥ энмун чүндэ мэ льэй, таатльэр лукундыи ныйнэмдыйилпэ дигэ эннуйуол-моравньэни.

Көнмэгисчэ истачийаа

Көдө йавнар тун Декларациява ныйдэйуодьэ параваапэлэк эннуйуол-моравньэй. Тануңбанэ эл тунигэт:

- тэт омо, аруу, ньяачэн сурэ, тадаатэ эрэлыиигийэ хуодэдэ банулги, тэт кэйп уури паайп нолул;

- тэт социальнэй паруол (происхождение) тадаатэ политическэй чүндэ хуодэдэ банулги, тэт идьирэ тэтчиз уури эльнэмэньийэ нолул;

- тэт лэвэйинбурэбэ чамуолги уури йукуолги, мөрдэньилги уури элмөрдэньилги;

Йалмисчэ истачийаа

Көдө йавнар эвйэ түдэ кэдэл эдылэк тадаатэ түдэ чүндэн ныйдбылэк эврэрэн эннуйуол-моравньэй. Эдылдаҕа кинуол льэлк вэрвэлэк чалдылэ эл паруол-моравньэ.

Йэлэклэсчэ истачийаа

Кинуолльэлк хамуль уури хамриил дигэ эл льэйуол-моравньэ. Көдэлэ хамриил нориил тадаатэ пободэван ныйданнул анмолвинь эвльэйуол-моравньэй.

Имдалдысчэ истачийаа

Кинуолльэлк эл лытэгуол-моравньэ, кинуолльэлк кинватэн эл туриэйуол-моравньэ,

Маалайлисчэ истачийаа

Көдө йавнар - эйк хадаанэн лыэнулльэлк уури эннулльэлк - мэр оғонийуол-моравньэй сокуонлэк.

Пускийсчэ истачийаа

Көдэ йааһнар сокуон кизийэ ньидитэ банки тадаатэ дискриминацияват чоннулҕа ньидитэ бандьэ паравааньэни.

Маалайлэклэсчэ истачийаа

Конституциялэк уури сокуонлэк тадийуодьэ параваапэдаванэ чавнаанҕудаҕа, көдэ йааһнар суут чамбалэк тудэ параваапэданэ мэ чоннуйуол-моравньэй.

Вальбарумкуруосчэ истачийаа

Кинуолльэлк сукинь эл хаайиллайуол-моравньэ, вэрвэлэк эл моойуол уури тудэ лукулҕат эл маарчийуол-моравньэ.

Кунильсчэ истачийаа

Көдэ йааһнар тудэванэ угулуоһунай анньэрилҕа сэрвэнҕудағанэ, танҕунҕанэ независимэй суут амутнэн ичуонулдаҕа тадийуол-морав паравааньэй.

Куниль маарха-бурисчэ истачийаа

1. Сокуоннэй эвиэличэ суут тэт ньалльэ виэйуолҕанэ эл оорэдаҕа гитньюо, тэт ньаллэндьэ көдэ дитэ эл ичуойуо-моравньэйэк. Тадаатэ лыэ ньалльэ виэльэлҕанэн тэтханэ чоннуйуол-морав суут мэ льэй.

2. Сокуон вайи ньалльэ виэл дитэлюо эл ичуомэрукундаҕа эйуулҕанэ, тэтханэ кинуолльэлк суутгинь эл тадийуол-моравньэ. Тэт ньалльэ виэйуол йэдэйдағанэн, тан ньаллэҕа эйууууол-морав миэрэҕат пурэнбандьэ миэрэҕэ эл эйууууол-моравньэйэк.

Куниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ кэдэл-нимэдағанэ кинуолльэлк эл антасуол-моравньэ, көдэ кэдэл-эдьилдаҕа кинуолльэлк эл сэвнуйуол-моравньэ, көдэ чистэҕанэ тадаатэ репутациядағанэ кинуолльэлк эл летильэсуол-моравньэ.

Куниль йалмисчэ истачийаа

1. Тудэ лэwэйнбурэбэза кэдэн хадаадэн эwриэнуйуол-моравньэй, хадаадэн эннуйуол-моравньэй.
2. Тудэ лэwэйнбурэбэват виэдэ кэwэйл-буньдэ кэдэн мэ кэwэйтэй, тудэ лэwэйнбурэбиэнь пэнгэйл-буньдэ мэ пэнгэйтэй.

Куниль йэлэклэсчэ истачийаа

1. Чиин тангудулба эйуурэ, кэдэн виэн лэwэйнбурэбэза эннуйуол-морав йашулэ ванчийуол-морав параваньэй.
2. Тун параваа маархуонь ООН цельпэдаба тадаатэ принципэдаба элкодиньбандьэрукунэ виэльэльдэ чиингь эл панаат.

Куниль имдалдисчэ истачийаа

1. Кэдэ йавнар мэ хади суктуул (государство) гражданинги нолуол-морав параваньэй.
2. Кинбатэн гражданствэдаванэ wэрwэлэк эл тинбарэйнунну уури эл виэдэгурчиисэнунну.

Куниль маалийсчэ истачийаа

1. Кэйпэпул тадаатэ пайпэпул-титтэ ньаачэн сурэбат, омоват уури эрэлийгийэват эл моойуочуон - ньабагурчиирэн, маархан нимэндьии нолаайуол-морав параваньэнги.
2. Ньабагурчиил-буньил маалабарут льэдаба маархуонь, кэйпэ пайпэньэн нымэннунга.
3. Маархан нимэндьии нолаайэрукунпэлэ суктуул мэр овонийуол-моравньэй.

Куниль пускийисчэ истачийаа

1. Кэдэ йавнар эwйэ тудэ кэдэлльэ нодьэ тэтчиэньэйуол нэмэнэйуол-морав параваньэй.
2. Кодэба кэдэлльэ нодьэрукунэ кинуолльэлк wэрwэлэк эл тинбарэйуол моравньэ.

Куниль маалайлэкэсчэ истачийаа

Көдэ йаунар эвйэ тудэ кэдэл-чундэньи, суобасньэй тадаатэ эрэлыигийэньэй. Көдэ тудэ эрэлыигийэванэ тадаатэ варул чундэванэ (убеждение) шизльэ нолаасулги, танун суодэдэ тангьэпулванэ шизн чии чундэва сэврэл-буньилги эл маалуйуол- моравньэ.

Куниль вальбарумкуруосчэ истачийаа

Көдэ варул чундэги (убеждение) нэмэлэдэн эл лалвийуол- моравньэ, көдэ танунванэ хобо кисэйуол-морав паравааньэй. Кинбатэн эл ингичуон информацияпэлэ тадаатэ идеяпэлэ ванчирэн нуурэлэк, танунпэванэ суктуул границапэдабат эл игууйичуон чингинь мөрдвийуол- моравги эл маалуу.

Кингунильисчэ истачийаа

1. Көдэ йаунар эл лайнулньэй солвадылпэлэ шизэйуол уури таатбандэ солвадылпэва эврэйуол-морав паравааньэй.
2. Мэ хади гурууппэва уури организациява кодэлэ вэрвэлэк эл сэвриэнунну.

Кингуниль маарха-бурисчэ истачийаа (1)

1. Көдэ йаунар тудэ мэдьюолуол лэвэйнбурэбэ эдылдаванэ-йауулдаванэ ваварэчилва "тудэ чалдэванэ мэ паруол- моравньэй".

Кингуниль маарха-бурисчэ истачийаа(2)

2. Көдэва йаунайдава тудэ мэдьюолуол лэвэйнбурэбэ суктуулгин сулууспэдава чавадээйуол-морав паравааги шизн чинльэват эл охойчэнь.

Кингуниль маарха-бурисчэ истачийаа(3)

3. Йаунай омо чундэги паравиэчэл дьии (правительство) чавадээлпэгин пара нолуол-моравньэй. Лэмльэпулги нэмэлэдэн эл хорпиилньэй выборпэва элхобо бандэ куоластаал чамбэлэк нууйуолнунни.

Кингуниль кии-бурисчэ истачийаа

Көдэ йаунар социальнэй чамбалэ мэдьюол-морав параваньэй. Тадаатэ личность дитэ шарумулгинь, көдэ йаунар экономическэй, социальнэй тадаатэ культурнэй уобаласпэбэ толийуол-моравньэй

Кингуниль кии-бурисчэ истачийаа

1. Көдэ йаунар тудэ чабдьэл-буньил чабдьэлба чабдьэйуол-морав параваньэй. Тан чабдьэлги амучэ усулуобуйаба ууйуол-моравньэй тадаатэ кодэба эл чабдьэчуон поньаатэйэн монул чундэ анмолжинь эвльэйуол-моравньэй.

2. Көдэ йаунар тудэ чабдьэрэн виэйуолньэн көдиньбандьэ пободэлэ-нэмэлэ мэдьюол-морав параваньэй.

3. Көдэ тудэ виэйуол вальэдабат эл охойчэндьэрукунэн мэдьюол-моравньэй. Танньэги тудэ кэдэл тадаатэ нимэндьийгин наадимэрукунпэдаба мэ пэлуол-моравньэй.

4. Көдэ йаунар тудэ интэриэспэ чоннулгинь профсоюзлэ виэрэн, тадаа чилиэн нолуол-морав параваньэй.

Кингуниль йэлэклэсчэ истачийаа

Көдэ йаунар уттэгэврэн-чайлэньи тадаатэ элчабдьэлньэй элэмвиэйэ пэриэмэньи. Тадаатэ лыэ чабдьаанубэ чайлэгин чичиркэги мэ моннэруол-моравньэй, тан уопускаги мэ вальэньэй.

Кингуниль имдалдысчэ истачийаа

1. Көдэ йаунар тудэ кэдэлванэ тадаатэ тудэ нимэндьийбанэ амутнэн эндийуол-моравлэк, көдиньбандьэ тэтчиэньэйуол-моравньэй.

Кингуниль имдалдысчэ истачийаа

2. Уоньийэ нолнурэн тадаатэ ингийидуо нолнурэн осуобэй чамбалэ мэннунгумлэ. Уонгодьэрукунпэ йаунар ньидитэ бандьэ социальнэй чоннулба лыэзунни.

Кингуниль маалийсчэ истахийаа (1,2)

1. Көдэ йаунар нимэлэва ураайуол-моравньэй. Начальнэй тадаатэ уопсай искуолава ураал эл вальэньэ. Начальнэй искуолава көдэ йаунар ураайуол-моравньэй, тан техникескэй тадаатэ профессиональной ураанубэпэ ураалва эл энгэнэн икльайуол-моравньэни.

2. Ураал - көдэ личность дитэ варумулдава чамбиинунум, Тадаатэ - омпэ ньичундэван эннулпэдава, ньивальбийил нолаалнудава чамбиинунум.

Кингуниль маалийсчэ истахийаа (3)

3. Чиипэги титтэ уорпэбанэ хади ураанубэва сэврэйуол-моравлэ титтэйлэк курильиинунна.

Кингуниль пускийисчэ истахийаа

1. Көдэ йаунар искусство виэйуолдаванэ амутнэн йонурэн-мөрнурэн, научнай прогресс йэдэйлдава "чалдэлэ парнурэн", тадаатэ танньэн йаунай амудьэдаванэ тудэ эдылва мөрнурэн, эннуйуол-морав паравааньэй.

2. Научнэй, литературнэй тадаатэ художественнэй чавадьэлпэва автор нодьэ көдэ, тан тудэ виэйуолва көдиньбандьэ пободэлэ-нэмэлэ мэдьуол-морав паравааньэй.

Кингуниль маалайлэклэсчэ истахийаа

Көдэ йаунар тудэ параваапэбанэ чоннутэй-овониитэй социальнэй тадаатэ международнэй пэрээдэкньэй эдылва эннуйуол-морав паравааньэй.

Кингуниль вальбарумкуруосчэ истахийаа

1. Көдэ йаунар тудэ общество кизийэ мэ нэмэн мэр эбээһинэсньэй.

2. Мэ хади көдэ уури чиипэ параваапэдаванэ охойчэс нундьэ параваа кинбанэн эвлэ.

3. Көдэ ванчиримэ параваапэги ООН цельпэдават тадаатэ принциппэдават сайдэн эл пануол-моравньэ.